

Raport z badania na zlecenie Fundacji Banku Millennium

Badanie świadomości Polaków na temat potrzeby edukacji finansowej dzieci

Spis treści

- Metodologia badania

- **WIEDZA DOTYCZĄCA RÓŻNYCH ELEMENTÓW EDUKACJI FINANSOWEJ**

- **POSTAWY I ZACHOWANIA - OBECNIE STOSOWANE ELEMENTY EDUKACJI FINANSOWEJ**

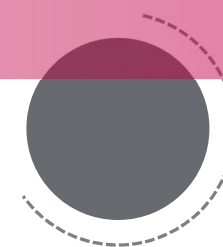
- **EMOCJE I ZAINTERESOWANIE RÓŻNYMI ELEMENTAMI WCZESNEJ EDUKACJI FINANSOWEJ**

- Podsumowanie i wnioski

Informacje o badaniu

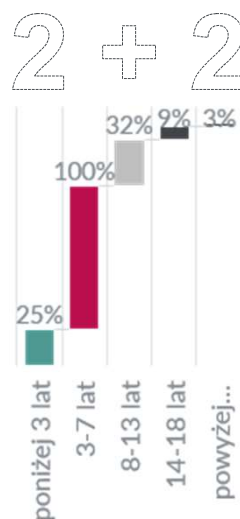
- **Metodologia:** CAWI on-line, wywiad kwestionariuszowy
- **Próba: N=1000** ogólnopolska
 - kwotowo-celowa,
 - struktura próby dla 16 województw
- **Rodzice dzieci w wieku 3–7 lat**
- **Długość wywiadu:** 15 minut
- **Czas realizacji:** maj 2020 r.

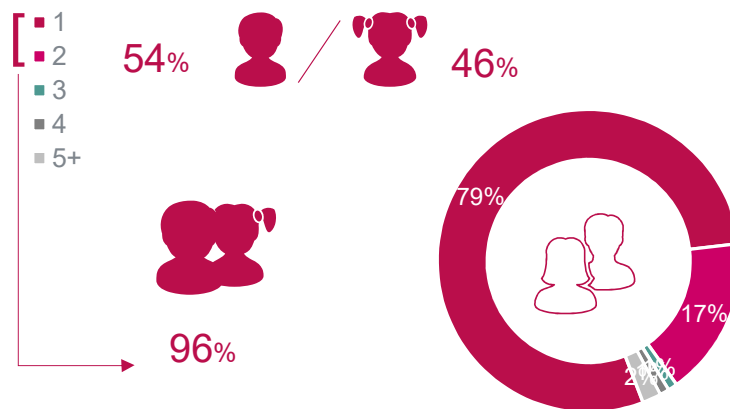
Średnia wieku rodziców dzieci w wieku 3-7 lat biorących udział w badaniu to 36 lat. Typowy model rodziny to para z jednym lub dwójką dzieci w wieku 3-7 lat - 17 proc. rodzin ma dwoje dzieci w tym przedziale wiekowym. Ale co czwarta badana rodzina ma drugie dziecko w wieku poniżej 3 lat, a 44 proc. ma starsze dzieci powyżej 8 lat.

Status rodziny

- w związku MAŁŻEŃSKIM/narzeczeńskim
- w związku PARTNERSKIM (tj. bez ślubu cywilnego lub kościelnego)
- KAWALER/PANNA
- SEPARACJA, rozwodnik/rozwódka
- Wdowa/wdowiec

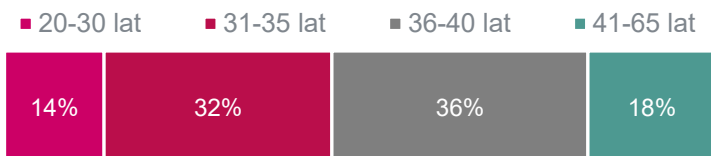

Liczba i płeć dzieci w wieku do 3 do 7 lat

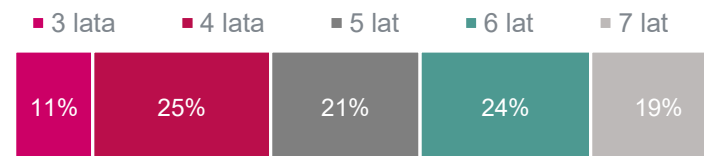

Wiek rodziców

\bar{x} 36 lat

Wiek dzieci (A02)

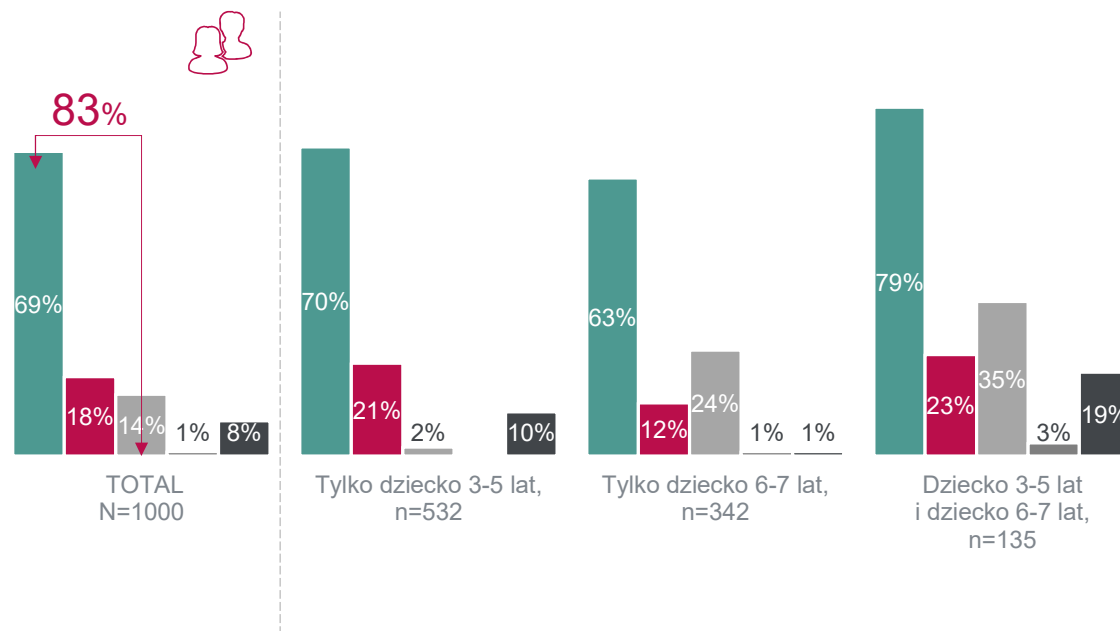
Total, N=1000

Ponad trzy czwarte dzieci w wieku 3-7 lat to przedszkolaki, w 69 proc. z placówek publicznych. Co czwarte dziecko w wieku 6-7 lat jest uczniem szkoły publicznej (24 proc.). Wraz z liczbą dzieci w wieku 3-7 lat w rodzinie rośnie (odsetek) skłonność do zatrzymywania dzieci w domu.

Rodzaj placówki przedszkola/ szkoły, do której uczęszczają dzieci

- Uczęszcza do przedszkola publicznego
- Uczęszcza do przedszkola niepublicznego
- Uczęszcza do szkoły publicznej
- Uczęszcza do szkoły niepublicznej
- Nie uczęszcza ani do przedszkola, ani do szkoły

 Total, N=1000

WIEDZA

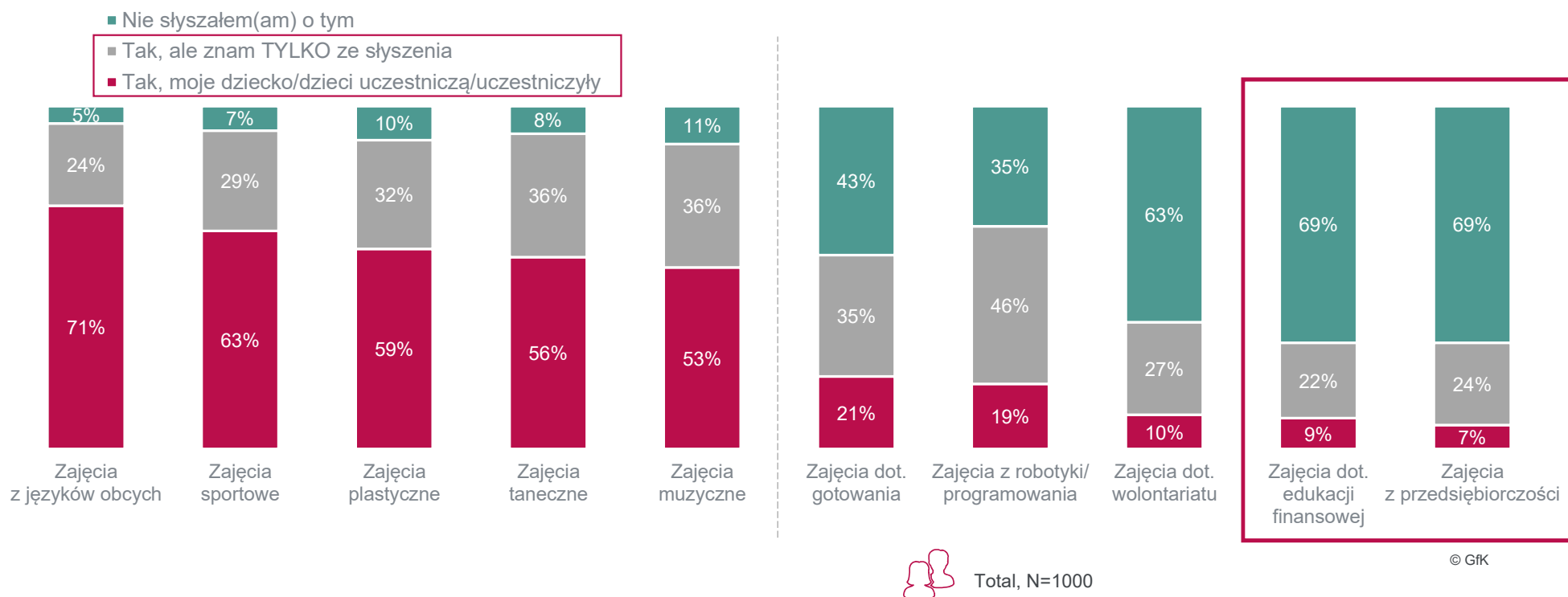

Edukacja finansowa dzieci obecnie jest zjawiskiem niszowym.

Wachlarz zajęć dodatkowych, oferowanych przez placówki szkolno-wychowawcze, na jakie uczęszczają dzieci w wieku 3-7 lat jest dość szeroki. Ponad 70 proc. dzieci w tym przedziale wieku bierze udział w zajęciach z języków obcych, a ponad połowa w zajęciach sportowych, plastycznych, tanecznych i muzycznych. Udział dzieci w zajęciach dotyczących wolontariatu, edukacji finansowej czy przedsiębiorczości jest marginalny wśród dzieci w wieku przedszkolnym, ale też zainteresowanie i wiedza rodziców o ofercie tego rodzaju zajęć jest niewielka - niespełna co czwarty rodzic o nich słyszał.

Rodzaj zajęć, na które uczęszcza dziecko

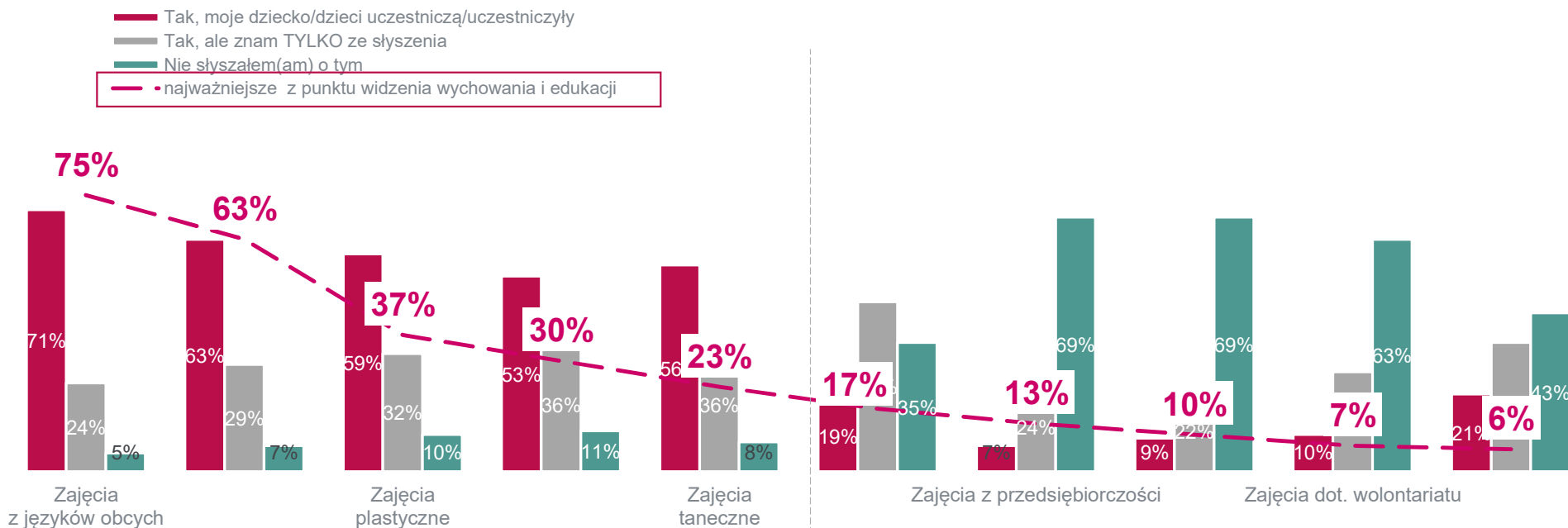

Przedsiębiorczość jest bardzo ważnym elementem edukacji finansowej.

Uzeregowanie rodzajów zajęć dzieci od najważniejszych z punktu widzenia wychowania i edukacji dzieci do mniej ważnych według subiektywnej oceny rodziców wskazuje, że potrzeby uznawane za najważniejsze takie jak: nauka języków obcych, zajęcia ruchowe i artystyczne, są w większości zaspakajane i realizowane. Istnieje też niewykorzystany potencjał - większa ranga - zajęć z programowania, przedsiębiorczości i edukacji finansowej, prawdopodobnie niedostępnych w ofercie placówek, do których uczęszcza dziecko.

Ranking zajęć najważniejszych z punktu widzenia wychowania i edukacji dzieci w wieku przedszkolnym

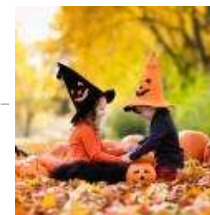

Total, N=1000

Rodzice poproszeni o wskazanie trzech elementów z listy cech, które ich zdaniem powinny w **pierwszej kolejności** być kształtowane u dzieci w wieku przedszkolnym najczęściej wskazują: wiarę w siebie, kreatywność i umiejętność pracy w grupie. W dalszej kolejności rodzice wskazują na potrzebę kształtowania cech psychofizycznych takich jak sprawność fizyczna i umiejętność radzenia sobie ze stresem, oraz organizacyjnych, prospołecznych.

Cechy w pierwszej kolejności kształtowane u dzieci w wieku przedszkolnym

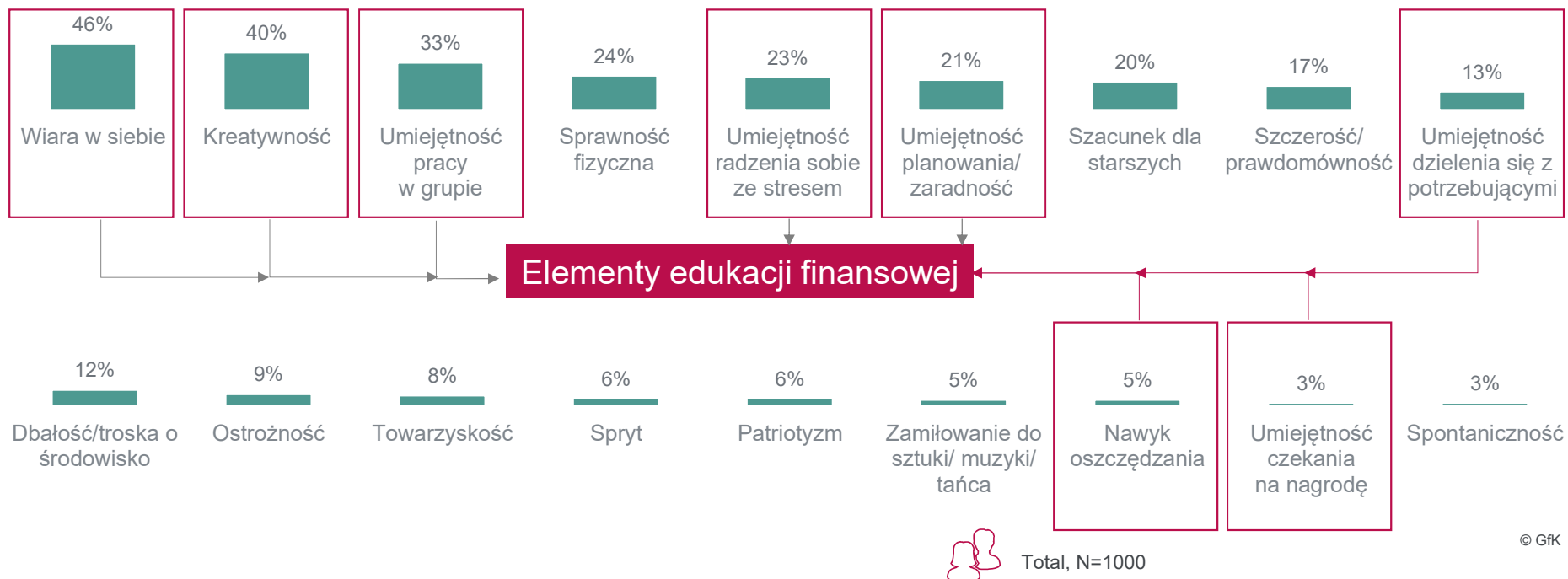
Total, N=1000

Umiejętności (jednak te nie odnoszące się wprost do sfery finansowej) rozwijane w ramach edukacji finansowej są bardzo pożądane.

Ranking cech, które zdaniem rodziców dzieci w wieku przedszkolnym powinny być kształtowane, na pierwszych pozycjach w naturalny sposób uplasował elementy edukacji finansowej.

Ranking cech w pierwszej kolejności kształtowanych u dzieci w wieku przedszkolnym

POSTAWY

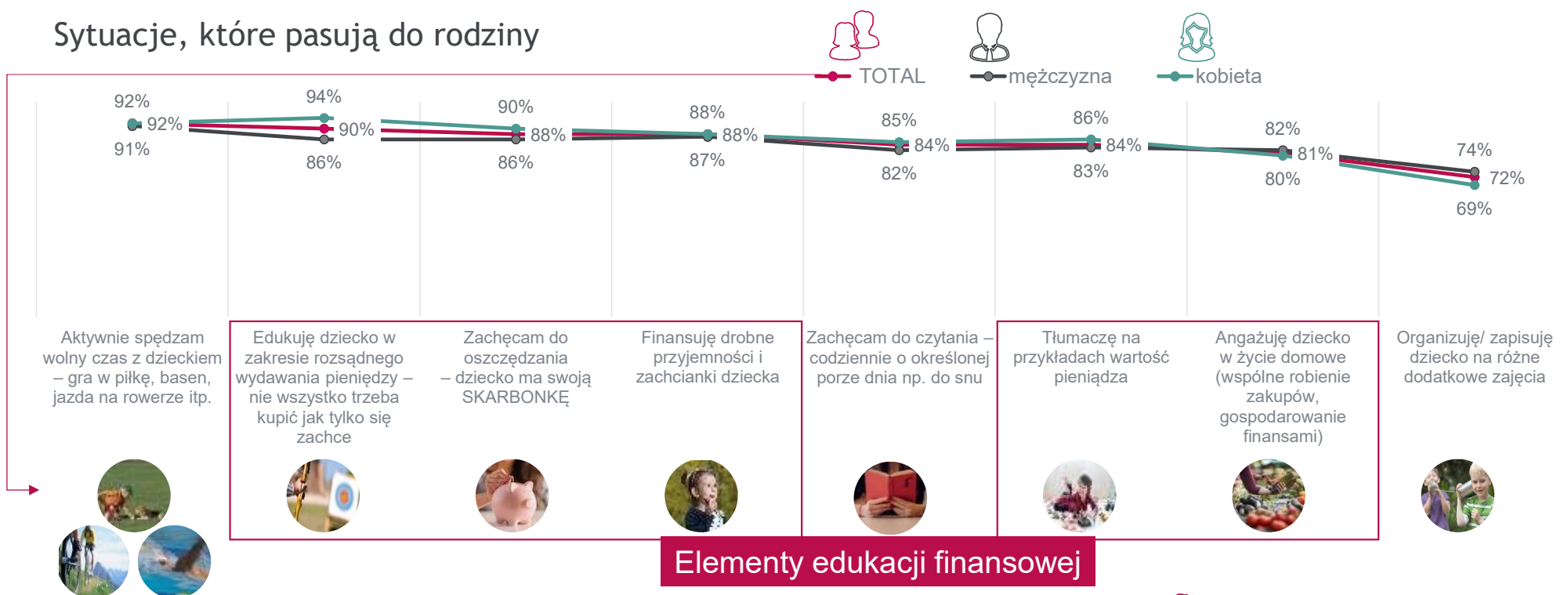

Elementy edukacji finansowej przynajmniej sporadycznie obecne w relacjach rodzic - dziecko.

Sposobów na kształtowanie i spędzania czasu z dzieckiem jest wiele. Kwestia na ile świadomie i w jakim stopniu czas ten jest wykorzystywany przez rodziców dzieci w wieku 3-7 lat na edukację finansową w życiu codziennym. Ponad 80 proc. rodziców dzieci w wieku przedszkolnym zgodnie przyznaje, że aktywnie spędza czas wolny z dzieckiem, edukuje dziecko w zakresie rozsądnego wydawania pieniędzy - częściej mamy, zachęca do oszczędzania, finansuje drobne przyjemności i zachcianki dziecka, zachęca do czytania, tłumaczy na przykładach wartość pieniądza, angażuje dziecko w życie domowe. Organizowanie i zapisywanie dziecka na różne zajęcia dodatkowe wydaje się być domeną ojców.

Sytuacje, które pasują do rodziny

Elementy edukacji finansowej

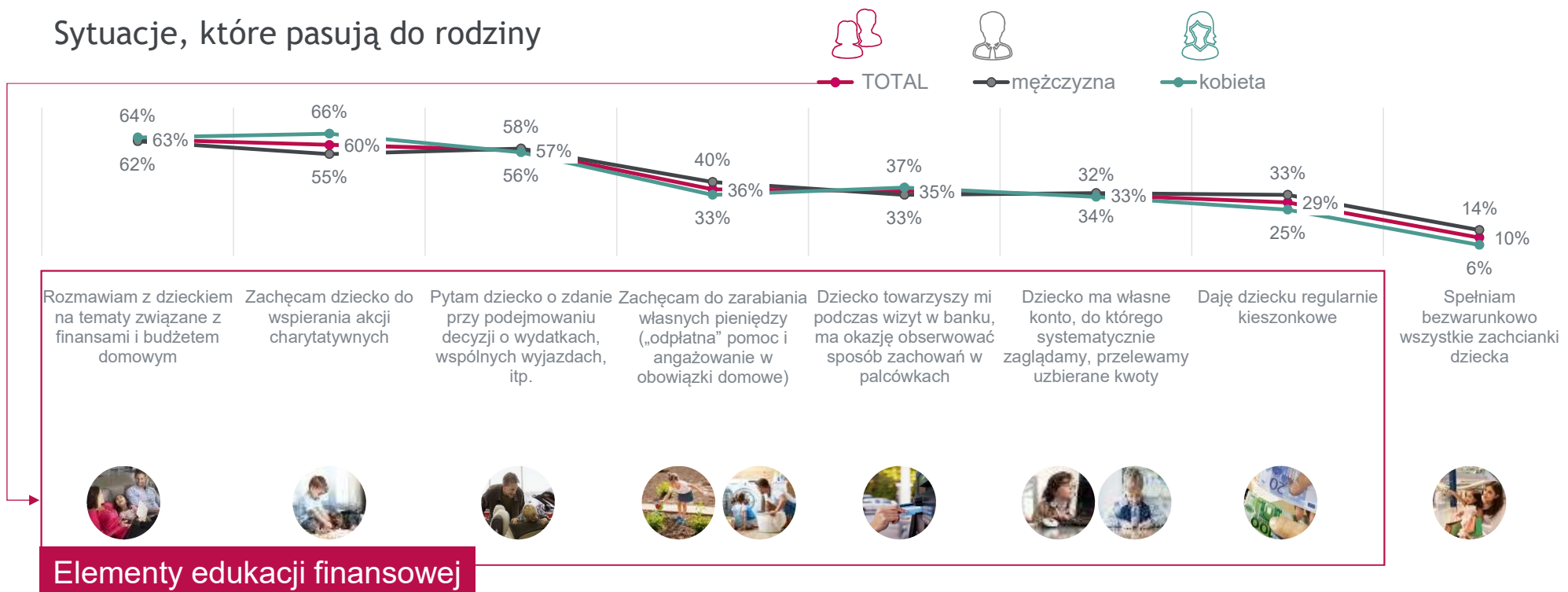
Total, N=1000

© GfK

Relatywnie rzadziej rodzice przyznają, że rozmawiają z dzieckiem 3-7 lat na tematy związane z finansami i budżetem domowym czy pytają dziecko o zdanie przy podejmowaniu decyzji o wydatkach, wspólnych wyjazdach. Mamy istotnie częściej niż ojcowie zachęcają dziecko do wspierania akcji charytatywnych, natomiast ojcom częściej zdarza się zachęcać dziecko do zarabiania własnych pieniędzy i „odpłatnej” pomocy przy obowiązkach domowych. Ojcowie również częściej przyznają się do dawania dziecku regularnie kieszonkowego i spełniania bezwarunkowo wszystkich zachcianek dziecka.

Sytuacje, które pasują do rodziny

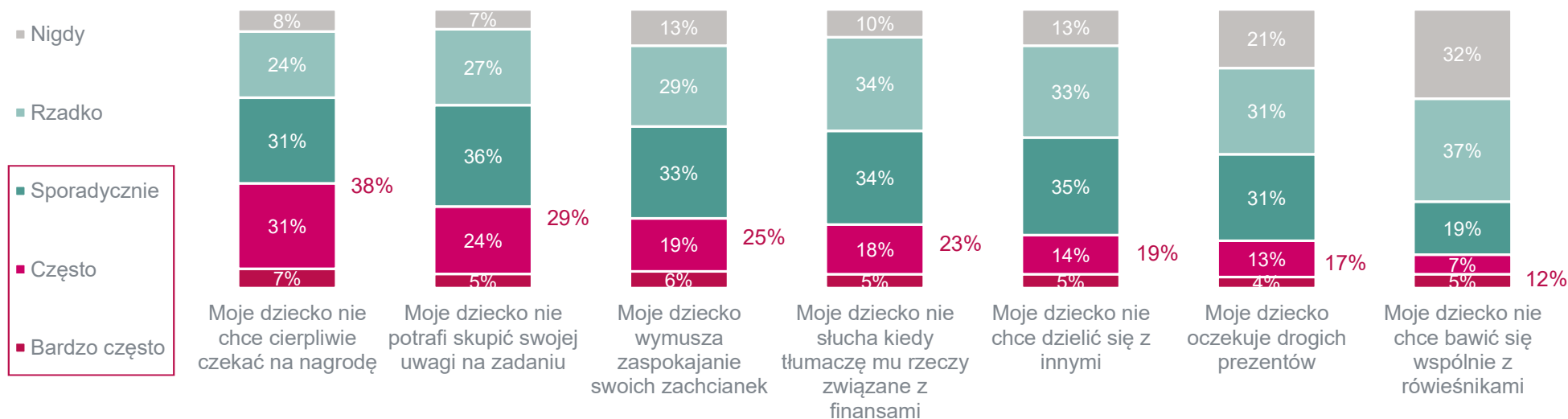
Total, N=1000

Sytuacje, w których może pomóc edukacja finansowa są bardzo powszechne.

Według rodziców najczęściej występującą w życiu badanych rodzin sytuacją jest niechęć dziecka do cierpliwego czekania na nagrodę oraz nieumiejętność skupienia uwagi dziecka na zadaniu, co wiąże się również z tym, że dziecko wymusza zaspakajanie jego zachcianek, nie chce dzielić się z innymi i nie słucha kiedy rodzic tłumaczy rzeczy związane z finansami. Natomiast rzadko lub nigdy nie zdarza się, żeby dziecko nie chciało się bawić wspólnie z rówieśnikami lub żeby oczekiwało drogich prezentów.

Sytuacje i częstotliwość ich występowania w życiu rodziny

Total, N=1000

Rodzice są otwarci na rozwój swoich dzieci w obszarze finansów, przedsiębiorczości - przede wszystkim w formie rozmowy z dzieckiem, rzadziej w postaci zorganizowanych zajęć.

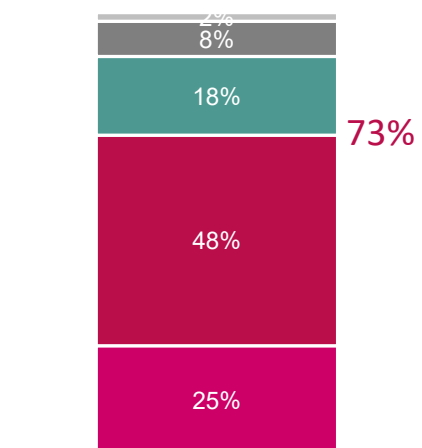
Aż 73 proc. respondentów deklaruje, że w najbliższym czasie planuje rozmawiać z dzieckiem o sprawach dotyczących finansów, oszczędzania, przedsiębiorczości. Blisko dwa razy rzadziej rodzice wykazują skłonność do korzystania wspólnie z dzieckiem ze stron internetowych poświęconych edukacji finansowej dzieci oraz planów związanych z zapisaniem dziecka na zajęcia z zakresu wartości pieniądza, umiejętności planowania, oszczędzania.

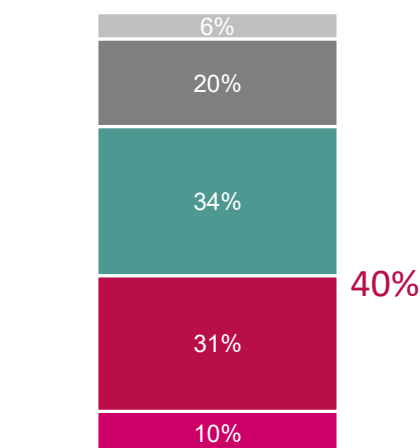
Czy planuje w najbliższym czasie...:

- Zdecydowanie NIE
- Raczej NIE
- Nie jestem pewien/ pewna

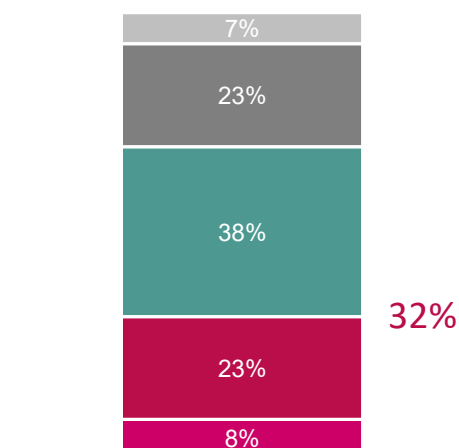
- Raczej Tak
- Zdecydowanie Tak

Rozmawiać z dzieckiem o sprawach dotyczących finansów, oszczędzania, przedsiębiorczości

Korzystać wspólnie z dzieckiem ze stron internetowych poświęconych edukacji finansowej dzieci

Zapisać dziecko na zajęcia z zakresu wartości pieniądza, umiejętności planowania, oszczędzania,

Total, N=1000

EMOCJE

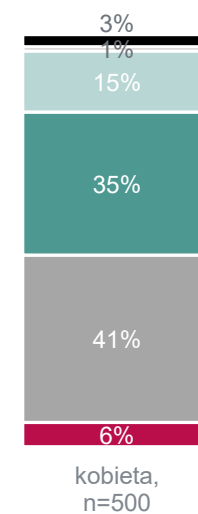
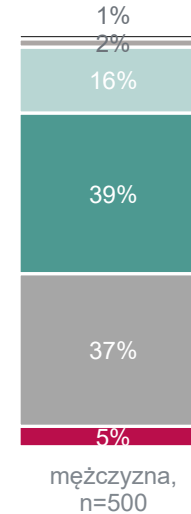
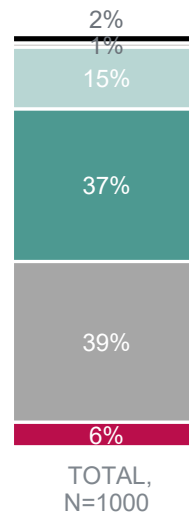
Edukacja finansowa dzieci powinna się zaczynać przed 7 rokiem życia.

Potrzeba edukacji finansowej dzieci jest odczuwana przez rodziców. Tylko 2 proc. rodziców jest przekonanych, że dziecku wystarcza obserwowanie dorosłych. Trzy czwarte rodziców przedszkolaków jest zdania, że wiek 3-7 lat to najlepszy moment na rozpoczęcie edukacji finansowej dzieci. Zwolenników edukacji finansowej przed 3 rokiem życia jest 6 proc. a blisko trzy razy więcej rodziców edukację finansową dziecka odsunęłoby do okresu wyższych klas szkoły podstawowej (wiek 8+). Wśród ojców jest nieznacznie większa skłonność do opóźniania początku edukacji finansowej do momentu kiedy dziecko zaczyna edukację szkolną, podczas gdy matki są zwolenniczkami bardzo wczesnej edukacji z zakresu finansów.

NAJLEPSZY MOMENT (wiek dziecka) na rozpoczęcie edukacji finansowej

- nie ma takiego momentu, wystarczy, że dziecko obserwuje dorosłych i samo się nauczy
- w wieku od 14 lat – po rozpoczęciu nauki w szkole średniej
- w wieku 8-13 lat - jak dziecko jest w wyższych klasach szkoły podstawowej
- w wieku 6-7 lat - jak dziecko zaczyna edukację szkolną
- w wieku 3-5 lat - jak dziecko zaczyna aktywnie uczestniczyć w życiu przedszkolnym
- przed 3 rokiem życia - jak dziecko zaczyna rozumieć, co się wokół niego dzieje

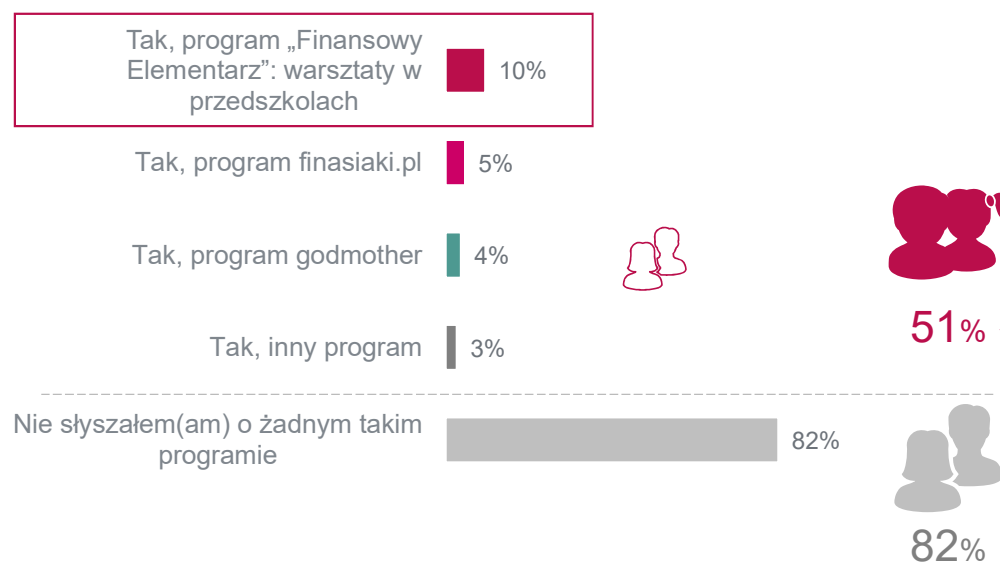
Total, N=1000

Konieczne jest dalsze budowanie świadomości programów edukacji finansowej.

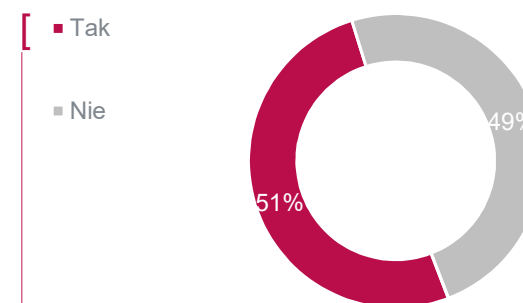
Świadomość programów edukacji finansowej dla dzieci wśród rodziców jest ograniczona - 18 proc. słyszało o jakimkolwiek programie edukacji finansowej, ale tylko połowa zdecydowała się na udział dziecka w zajęciach, a 82 proc. nie słyszało o żadnym programie edukacyjnym dla przedszkolaków z zakresu finansów. Co dziesiąty rodzic przedszkolaka w wieku 3-7 lat - 10 proc. zna program „Finansowy Elementarz”: warsztaty w przedszkolach, których bohaterem jest pies Pan Sebastian.

Świadomość programów edukacji finansowej dzieci

Udział dziecka w zajęciach edukacji finansowej

Total, N=1000

Rodzice są zainteresowani uczestnictwem dzieci w zajęciach z edukacji finansowej.

Aż 67 proc. respondentów deklaruje, że byliby zainteresowani uczestnictwem dziecka w wieku 3-7 lat w bezpłatnych zajęciach w zakresie finansów. Powodem zainteresowania połowy tych rodziców jest przekonanie, że zajęcia pomogą dziecku w świecie finansów w przyszłości i chęć rozwoju dziecka w różnych dziedzinach. 37 proc. rodziców sądzi, że byłoby to ciekawe urozmaicenie codzienności dziecka, a jedna trzecia (32 proc.) uważa, że jest to konieczny element edukacji w obecnych czasach. Dla 17 proc. rodziców byłaby to pomoc w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dzieckiem.

Zainteresowanie uczestnictwem dziecka w wieku 3-7 lat w bezpłatnych zajęciach w zakresie finansów

Powody zainteresowania uczestnictwem dziecka w takich zajęciach

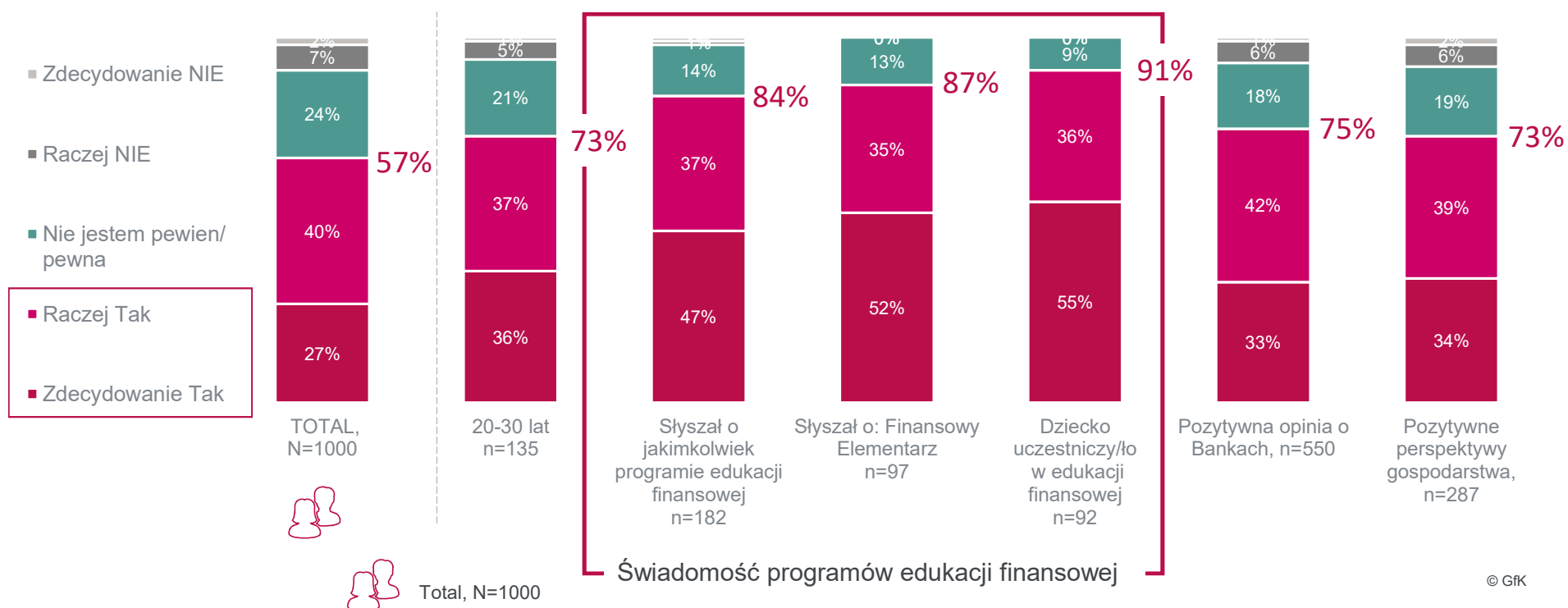

Total, N=1000

Rodzice mający kontakt z edukacją finansową dzieci doceniają jej zalety
 → w największym stopniu są zainteresowani uczestnictwem swoich dzieci
 w tego typu zajęciach

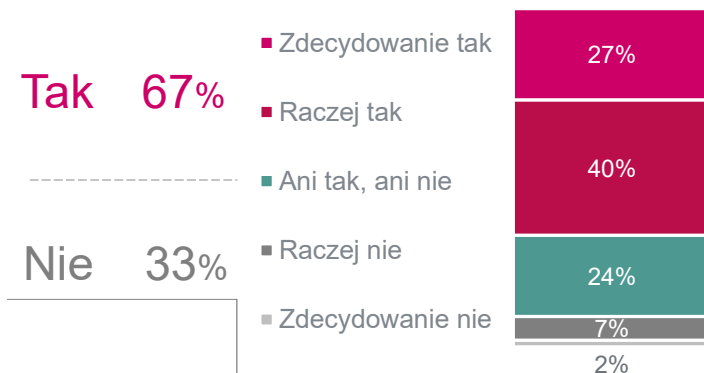
Zainteresowanie uczestnictwem dziecka w wieku 3-7 lat w bezpłatnych zajęciach w zakresie finansów

Aż 67 proc. respondentów deklaruje, że byliby zainteresowani uczestnictwem dziecka w wieku 3-7 lat w bezpłatnych zajęciach w zakresie finansów. Pozostali brak zainteresowania udziałem dziecka w takich zajęciach uzasadniają przede wszystkim (41 proc.) zbyt wczesną próbą wprowadzania dzieci w świat finansów, a rzadziej (25 proc.) wystarczającą nauką finansów na podstawie obserwacji rodziców, brakiem przekonania lub zaufania do tego typu inicjatyw (ok. 20 proc.) oraz brakiem czasu (16 proc.).

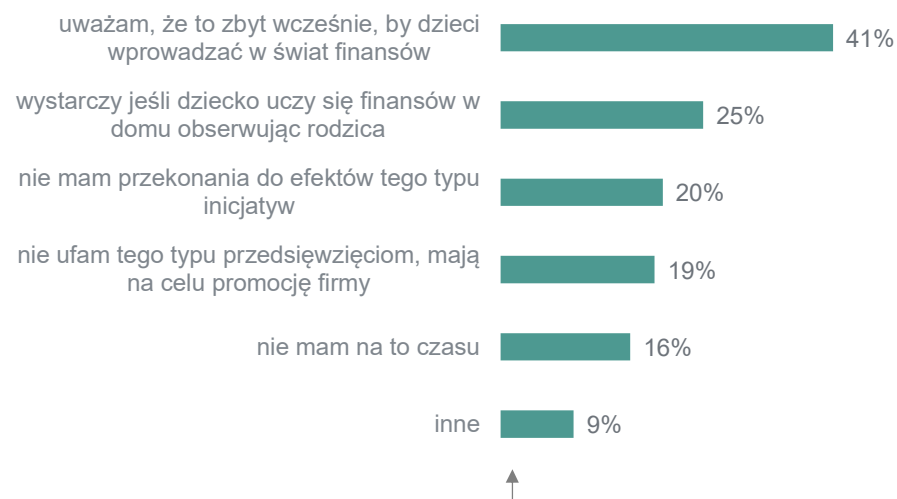

Zainteresowanie uczestnictwem dziecka w wieku 3-7 lat w bezpłatnych zajęciach w zakresie finansów

Total, N=1000

Powody braku zainteresowania uczestnictwem dziecka w takich zajęciach

Rodzice oczekują wsparcia w edukacji finansowej dzieci.

Aż 65 proc. respondentów jest zdania, że edukacją finansową dzieci w wieku przedszkolnym powinni zajmować się rodzice, a blisko połowa (47 proc.) oczekuje wsparcia w tym zakresie od instytucji państwowych i prywatnych. 14 proc. rodziców wskazuje na instytucje finansowe (banki) i organizacje pozarządowe i rzadziej wolontariuszy (6 proc.). 3 proc. rodziców niezmiennie jest zdania, że dzieci w wieku przedszkolnym nie potrzebują jeszcze edukacji finansowej. A 8 proc. nie ma zdania. Jednocześnie 56 proc. rodziców widzi potrzebę stworzenia Narodowego Programu Edukacji Finansowej od przedszkola.

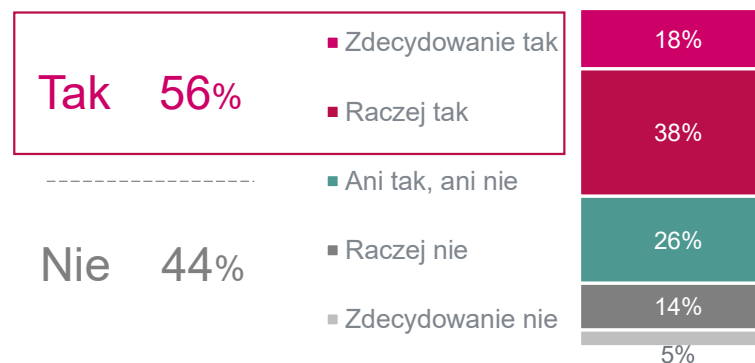

Kto powinien zajmować się edukacją finansową dzieci w wieku przedszkolnym

Total, N=1000

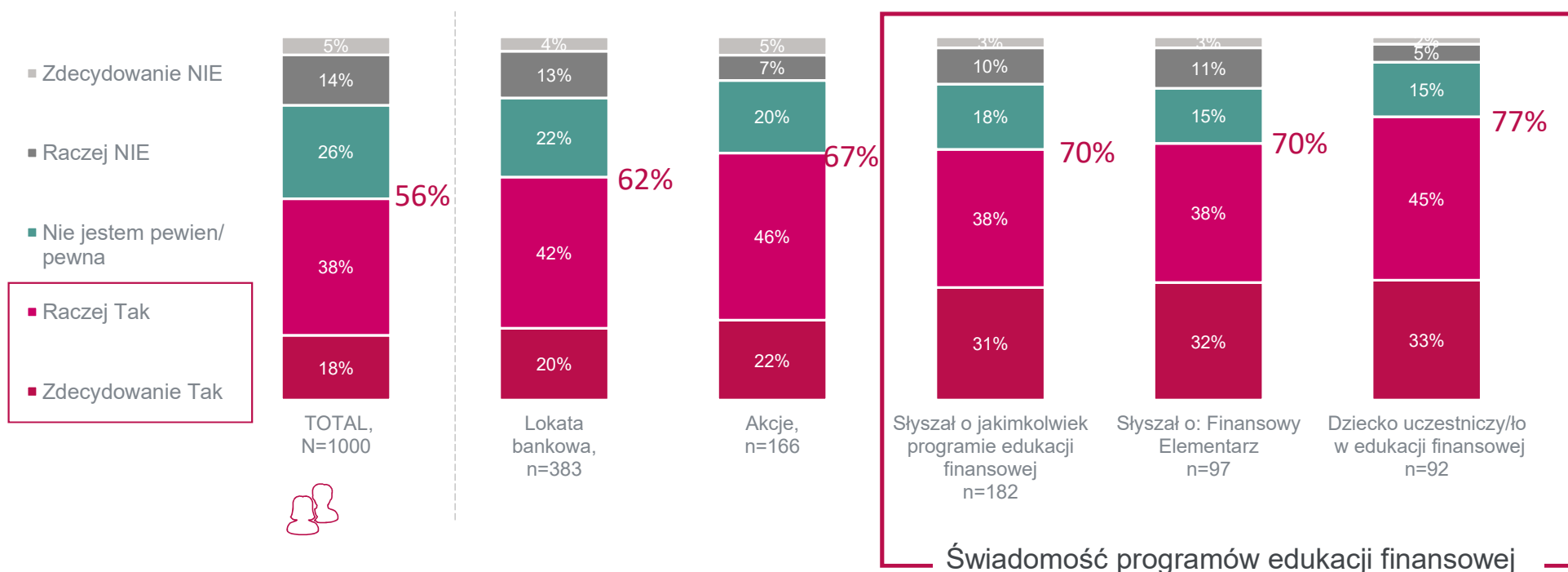
Potrzeba stworzenia Narodowego Programu Edukacji Finansowej od przedszkola

Wśród rodziców dzieci w wieku przedszkolnym świadomych istnienia programów edukacji finansowej jest istotnie większa potrzeba stworzenia Narodowego Programu Edukacji Finansowej od przedszkola.

Potrzeba stworzenia Narodowego Programu Edukacji Finansowej od przedszkola

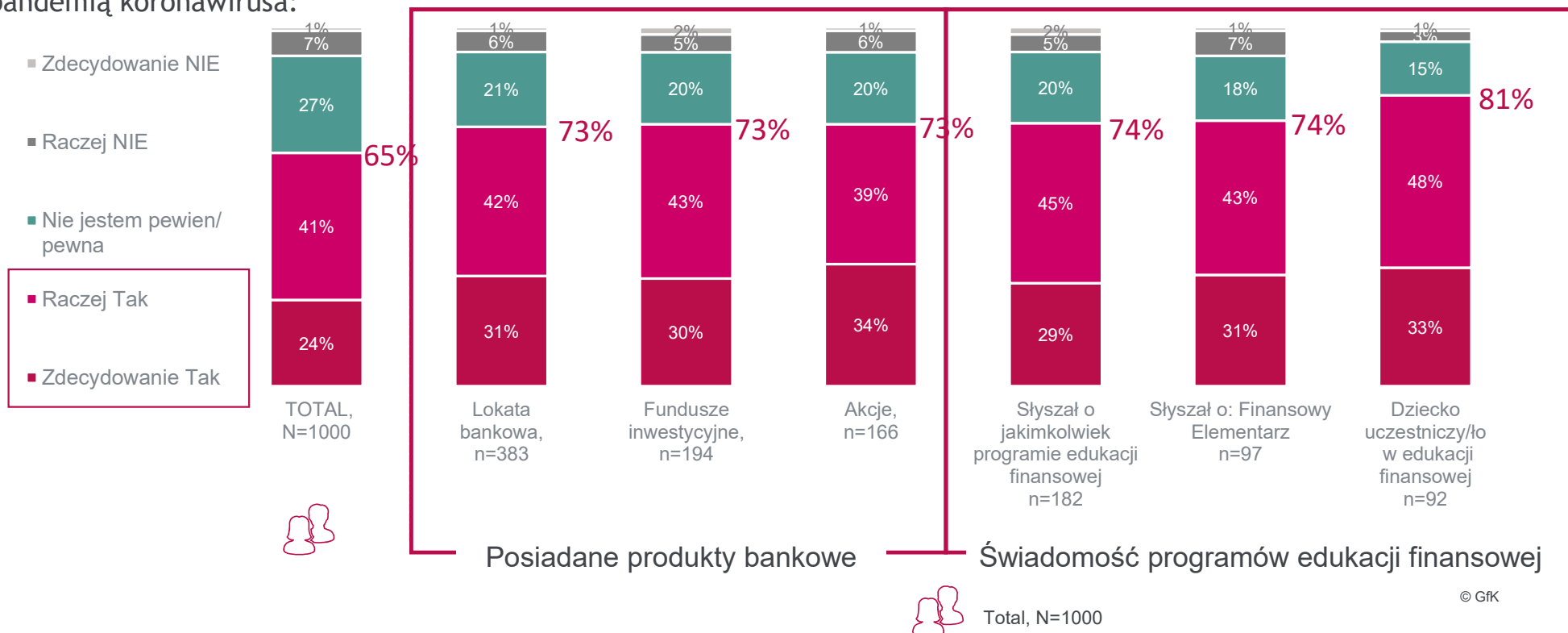

Edukacja finansowa rozpoczęta już w wieku przedszkolnym ułatwia przechodzenie przez później napotykaną sytuację kryzysową.

Większość rodziców dzieci w wieku przedszkolnym jest zdania, że osoby od najmłodszych lat uczone wartości pieniądza łatwiej radzą sobie z obecnym kryzysem. Wśród rodziców posiadających różne produkty bankowe - istotnie częściej wśród posiadających lokaty bankowe i akcje - jest tendencja do większej wiary w zaradność finansową osób od najmłodszych lat uczonych wartości pieniądza w obecnym czasie kryzysu.

Czy osoby od najmłodszych lat uczone wartości pieniądza łatwiej radzą sobie z obecnym kryzysem związanym z pandemią koronawirusa:

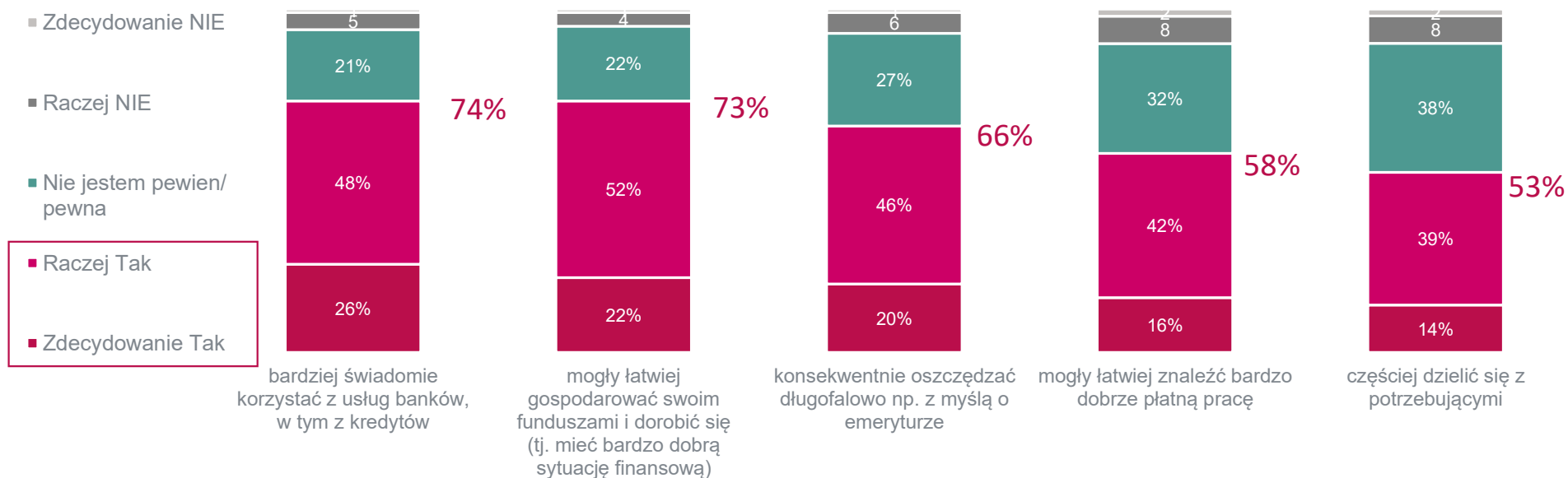

Edukacja finansowa dzieci będzie przynosić wymierne korzyści w przyszłości.

Wśród rodziców dzieci w wieku przedszkolnym istnieje duże oczekiwanie wobec wpływu zajęć edukacyjnych w zakresie finansów na korzystną przyszłość dziecka. Przede wszystkim, że dzieci, które uczestniczą w zajęciach z zakresu wartości pieniądza w przyszłości będą bardziej świadomie korzystać z usług banków, w tym z kredytów oraz będą mogły łatwiej gospodarować swoimi funduszami i dorobić się (tj. mieć bardzo dobrą sytuację materialną).

Czy dzieci, które uczestniczą w zajęciach z zakresu wartości pieniądza w przyszłości będą:

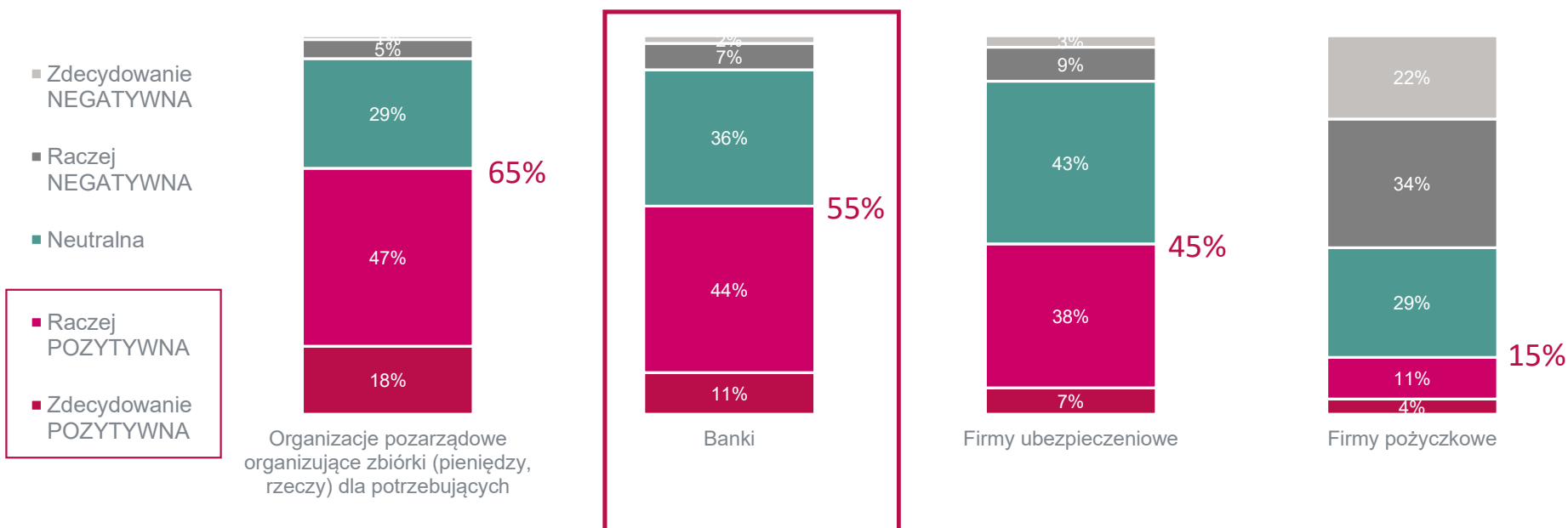
Total, N=1000

Banki są najbardziej pozytywnie odbieraną instytucją finansową.

Opinia rodziców dzieci w wieku 3-7 lat o różnego rodzaju instytucjach finansowych jest raczej pozytywna. Szczególnie pozytywnie odbierane są organizacje pozarządowe organizujące zbiórki dla potrzebujących - 65 proc. opinii pozytywnych i 29 proc. neutralnych, następnie banki 55 proc. ocen pozytywnych i 36 proc. ocen neutralnych. Rodzice dzieci w wieku przedszkolnym relatywnie mniej pozytywnie postrzegają firmy ubezpieczeniowe - 45 proc. opinii pozytywnych i 43 proc. neutralnych. A zdecydowanie najślabiej postrzegane są firmy pożyczkowe - zaledwie 15 proc. opinii pozytywnych i 29 proc. neutralnych.

Ogólna opinia o różnego rodzaju instytucjach finansowych:

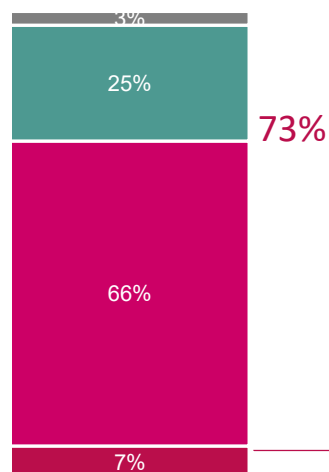
Total, N=1000

Blisko $\frac{3}{4}$ rodziców w dzieci w wieku 3-7 lat biorących udział w badaniu ocenia własny poziom wiedzy na temat bankowości i finansów jako dobry, z czego 7 proc. uważa się za ekspertów w tej dziedzinie. Grono *ekspertów* jest zauważalnie większe wśród osób posiadających wyższe dochody i instrumenty finansowe takie jak akcje i fundusze inwestycyjne, oraz wśród świadomych istnienia edukacji finansowej. Jednocześnie w zakresie zabezpieczenia przyszłości dzieci największą popularnością cieszą się wśród rodziców przedszkolaków konta oszczędnościowe (72 proc.) i lokaty bankowe (38 proc.).

Ocena własnego poziomu wiedzy o bankowości i finansach

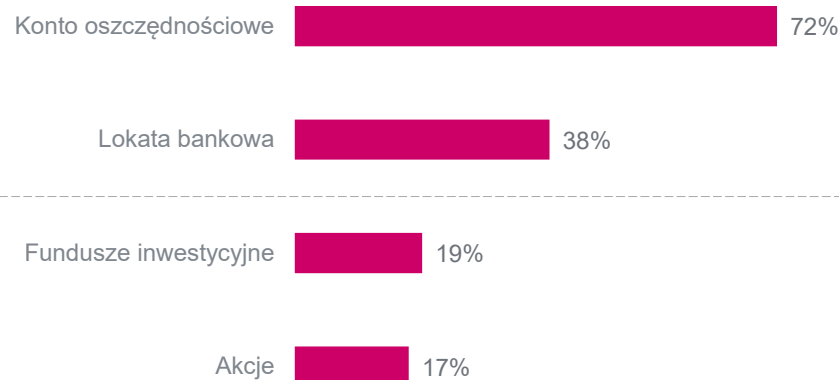
- Bardzo ŹLE – nic nie wiem o finansach
- Raczej ŹLE – zdarzały się sytuacje, gdy brakowało mi wiedzy o finansach
- Ani DOBRZE/ ani ŹLE – nie interesuje mnie ta tematyka
- Raczej DOBRZE – bez problemu wystarcza mi do podejmowania codziennych decyzji
- Bardzo DOBRZE – jestem ekspertem

Istotnie częściej ekspertami w dziedzinie bankowości i finansów uważają się:

- 17% osoby posiadające **akcje**
- 15% osoby posiadające **fundusze inwestycyjne**
- 13% osoby posiadające **dochody powyżej 5000 zł**
- 21% osoby, których **dziecko uczestniczy** w edukacji finansowej
- 15% osoby, które **słyszały o: Finansowy Elementarz**
- 14% osoby, które **słyszały o jakimkolwiek programie edukacji finansowej**

Posiadane fundusze/oszczędności odłożone z myślą o przyszłości swojej i dzieci?

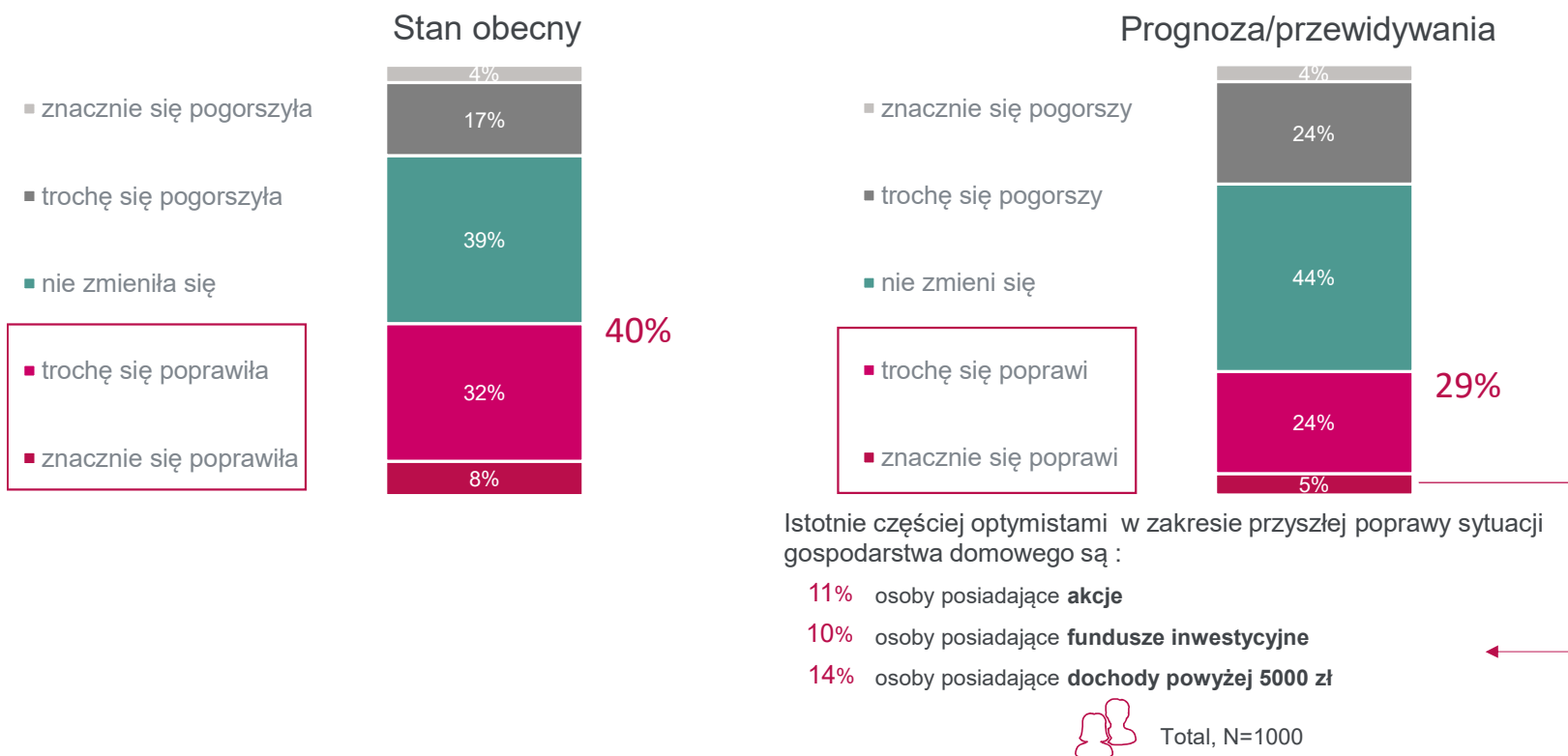

Total, N=1000

Aż 40% badanych ocenia, że sytuacja finansowa ich gospodarstwa domowego w ciągu roku poprawiła się lub nie zmieniła się. Wskaźnik optymizmu relatywnie spada w przypadku przewidywania przyszłości sytuacji gospodarstwa domowego w ciągu roku - 29 proc. respondentów spodziewa się, że w ciągu roku sytuacja gospodarstwa domowego się poprawi, a 44 proc., że nie ulegnie zmianie. Optymistami w zakresie znacznej poprawy sytuacji są częściej osoby posiadające akcje i fundusze inwestycyjne oraz dochody powyżej 5000 zł.

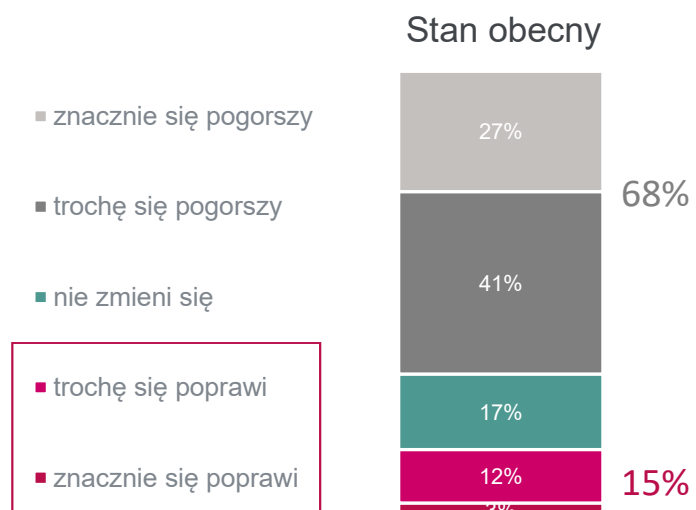
Ocena i prognoza sytuacji finansowej gospodarstwa domowego w ciągu roku:

Subiektywne prognozy dotyczące sytuacji gospodarczej kraju w ciągu najbliższych 12 miesięcy są zdecydowanie słabsze niż te dotyczące gospodarstwa domowego, zaledwie 15 proc. respondentów przewiduje, że sytuacja gospodarcza kraju się poprawi, a 68 proc. uważa, że się pogorszy.

Ocena sytuacji gospodarczej kraju w ciągu najbliższych 12 miesięcy:

 Total, N=1000

Podsumowanie

Potrzeba edukacji finansowej

- Umiejętności rozwijane w ramach edukacji finansowej są bardzo pożądane. Sytuacje, którym może zaradzić edukacja finansowa są bardzo powszechne (niechęć dziecka do cierpliwego czekania na nagrodę oraz nieumiejętność skupienia uwagi dziecka na zadaniu).
- Edukacja finansowa rozpoczęta już w wieku przedszkolnym ułatwia przechodzenie przez później napotykaną sytuację kryzysową.

Otwartość na zajęcia dot. edukacji finansowej dzieci

- Edukacja finansowa dzieci powinna się zaczynać przed 7. rokiem życia.
- Rodzice są zainteresowani uczestnictwem dzieci w zajęciach z edukacji finansowej.
- Rodzice oczekują wsparcia w edukacji finansowej dzieci.

**W przypadku pytań
zapraszamy do kontaktu**

Anna Kotermanowicz-Siodoś
+48 668 898 015
Anna.Kotermanowicz@gfk.com

Rafał Neska
+48 728 421 631
Rafal.Neska@gfk.com